

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilov avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
. dvakrat . . . 14
. trikrat . . . 12
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vzpored

Zavezinega delegacijskega zborovanja.

Po sklepu upravnega odbora Zaveze z dne 28. marca 1918. se sklicuje Zavezina delegacija na zborovanje na 3. in 4. dan meseca septembra t. l. v Ljubljano.

Zborovanje se vrši po nastopnem vzporedju:

DNE 3. SEPTEMBRA:

I. Ob 8. uri dopoldne skupna seja upravnega odbora z odseki v načelstveni sobi »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

DNEVNI RED:

1. Izročitev došlih predlogov odsekom.
2. Skupno posvetovanje upravnega odbora z odseki.
- II. Takoj po skupni seji se začne posvetovanje v vseh petih odsekih in se vrše ves dan.
- Gospodarski odsek ima sejo v načelstveni sobi »Učiteljske tiskarne«, drugi štiri odseki pa na I. m. d. lj. šoli v Komenškega ul.
- III. Ob 6. uri zvečer skupna seja upravnega odbora z odseki v načelstveni sobi »Učiteljske tiskarne«.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju Zaveze od zadnjega delegacijskega zborovanja.
2. Poročila odsekov o svojih sklepih.
3. Določitev poročil za delegacijo.
4. Določitev časa in kraja prihodnjemu Zavezinemu rednemu zborovanju (§ 11., a.)
5. Predlogi in nasveti.

DNE 4. SEPTEMBRA t. l.

Ob 1/2 9. uri dopoldne delegacijsko zborovanje v mestni magistratni dvorani do 12. ure opoldne in se nadaljuje ob 1/2 2. pop.

DNEVNI RED:

1. Predsednik otvori zborovanje.
2. Tajnikovo poročilo o delovanju Zaveze od 28. decembra 1917.

Vse seje in zborovanja se začno točno ob določeni uri.

Vodstvo Zaveze.

Predsednik:

L. Jelenc.

Tajnik:

Vil. Rus.

Prihodnja številka »Učiteljskega Tovarisa« izide dne 6. sept. 1918.

Slovanski dnevi v Ljubljani.

Krasni so bili dnevi od 16. do 18. avgusta t. l. za deželno stolno mesto Ljubljano in za vso dolensko stran naše dežele. Proslavljali smo spomin našega Evangelista, proroka boljše in srečnejše bodočnosti, spomin dr. Janeza Ev. Kreka. Ustanovil se je te dni tako zelo potreben Narodni svet; vršila se je prvič v Ljubljani seja Jugoslovanskega kluba in skupno posvetovanje istega z zastopniki Češkega svaza in z zastopniki poljskega naroda. Ljubljana si je naredila prazni-

čno obieko: s hiš in iz oken so vihrale trobojnice. Nad vse krasen je bil sprejem slovanskih gostov na glavnem kolodvoru. Ogromne množice ljudstva so pozdravljale prihajajoče brate s severa in juga, ko jim je govoril ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar lepe besede v pozdrav! V triumfalnem sprevodu so se peljali mili in dragi slovanski bratje v hotel »Union« na Miklošičevi cesti. V soboto so se vršila ves dan posvetovanja; konstituiral se je Narodni svet, za predsednika je izvoljen dr. Korosec, določile so se smernice prihodnjemu delovanju in soglasno storiли ukrepi in sklepi za ureničenje našega uedinenja rešitev izpod jarma neznošnega pritiska in krute sužnosti; važni sklepi so se storiли na skupni seji Jugoslovanskega kluba z zastopniki češkega in poljskega naroda. V soboto zvečer se je vršil v veliki dvorani hotela »Union« komers v pozdrav dragim slovanskim

bratom. Policija ga je sicer prepovedala, a prišli smo vendar, da pozdravimo junaške zastopnike naših pravic. Velika unionska dvorana je bila nabito polna. Slišali smo navdušujoče govore, vmes pa se je glasila slovanska pesem in naše himne! Bil je lep večer! V nedeljo so se peljali slovanski gostje v spremstvu ogromnih množic navdušenega ljudstva na Dolenjsko v St. Janž, da se poklonijo spominu velikemu glasniku svobode slovanskih narodov, da prisostvujejo odkritju spominske plošče našega Kreka. Vsa vožnja po lepi Dolenjski je bil pravi triumf. Slavnost se je izvršila ob velikanski udeležbi ljudstva, ki je prihitalo od vseh strani jugoslovanske zemlje v prijazni St. Janž, ob nepopisnem navdušenju in v najlepšem redu.

Naše draginjske doklade.

V 16. številki »Učit. Tov.« z dne 26. julija t. l. smo poročali, da sta obe zbornici državnega zbora odobrili zakonski načrt, ki ureja draginjske doklade učiteljstvu v l. 1918. Nekatere določbe sprejetega zakonskega načrta se bistveno razlikujejo od določb onega načrta, ki ga je bila sprejela zbornica poslancev na svoji seji dne 15. marca t. l. Kakor znano, so se bila glede vprašanja, v kakem razmerju naj si razdelijo breme dežele in država, pojavila nespornja. Finančni minister je izjavil, da vlada ne more prispevati več nego 50%. Če bi zbornica napravila drugačen sklep, bi smatrala vlada to za oviro sankcije. Vzlic temu je zbornica sprejela predlog poslancev Jarca, da prispevati država 70%, dežela pa 30%. Na plenarni seji gosposke zbornice dne 19. julija t. l. je finančni minister zopet zastopal vladno stališče, da prispeva vlada 50%, a je bil sprejet tudi nesrečni predlog, da smejo deželni odbori pri izmeri dokladov iti pod 50% do najmanj 25%. Temu sklepu gosposke zbornice je pritrjela dne 24. junija t. l. tudi zbornica poslancev. Doklade se bodo izplačale od 1. januarja 1918, že izplačani predjuni se vračunijo.

In kaj sedaj? Stajerski deželni odbor je že sklenil, da izplača draginjske doklade v polni izmeri že meseca sept., zaostanke pa meseca oktobra. Kaj pa deželna zastopstva drugih slovanskih pokrajin? Učiteljstvo pričakuje sklepa, ki ga bo zadovoljil, pričakuje doklad v polni izmeri 100%. Drugačen sklep bi ne zadovoljil učiteljstva in bi povzročil vihar ogorčenja in nevolje. Učiteljstvo tudi želi, da naj se izplačanje dokladov ne zavleče noter do pozne jeseni, ko bodo živila še dražja, ali pa jih ne bo mogoče več dobiti.

Ob tej priliki opozarjamo učiteljstvo na razpredelnico, ki jo je priobčil »Učit. Tov.« v 6. št. z dne 22. marca 1918, po kateri vsako lahko izračuna koliko bo dobil draginjske doklade, pa naj se izmerijo s 100 ali manj %; postavke se v razredih in stopnjah niso izpremenile. Razpredelnica je sestavljena za polno izmero.

Iz Istre.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro je dne 6. t. m. istodobno z italijanskim učiteljskim vložilo na deželno upravno komisijo v Poreču spomenico, s katero se zahteva uređitev učiteljskih plač tako, da se sedanje plače povišajo za 120%. Učiteljstvo je že v l. 1912. in l. 1913. vlagalo pomorno spomenice, v katerih je dokazovalo, da plače ki jih določa zakon z dne 5. junija 1908. ni-

so zadostovale niti za tedanje normalne čase. Sam deželni glavar se je meseca aprila 1914. izrazil napram deputaciji, ki jo je odposlal tedanji sestanek vsega istrskega učiteljstva v Poreču, da so naše zahteve res upravičene in nujne. Deželni odbor naj bi se bil v najkrajšem času izrekel v zadevi — a v tem je izbruhnila vojna in učiteljstvo je ostalo pri starem, s plačo iz l. 1908. Oblasniije so pač hotete pomagati učiteljstvu z draginjsko doklado, ki pa ne odgovarja niti oddaleč današnjim razmeram. Podlaga, na katero mora učitelj računati z gotovostjo, je vendar njegova stalna plača. Ta podlaga pa je vedno ista iz l. 1908., ki ni odgovarjala potrebam niti v tistih časih. Kako naj se preživlja učitelj z 80 K, ali učiteljica s 64 K mesečne plače, ki po 30. letih naraste na 160, ozirom 128 K! Ta plača mu ne more zadostovati, niti če bi se mogel — liki živina — preživljati s samo nezabeljeno travo ali senom. V spomenici se čita tudi nastopni karakteristični slučaj: Nadučitelj, voditelj dvorazrednice na deželi, s plačo II. razr., s 36. službenimi leti, ima za-se, za svojo soprogo in za svojih petero otrok, z vsemi šestimi petletnicami, z vso funkcijško in z vso draginjsko doklado tako visoko plačo, da more kupovati danes vsakemu članu svoje družine po 10 dkg koruzne moka na dan — nič več in nič drugega! Ta pa naj še vzdržuje svojega 16-letnega sina v srednjih šolah v 5 ur oddaljenem mestu in naj kupuje za bolno družino potrebnih zdravil in plačuje zdravnika iz dve uri oddaljenega mesteca. Kje so pa druge življenske potrebščine? Kje je perilo, obleka, obuvajo, knjige itd. itd! Draginjska doklada bi torej kolkortolko služila le onim osebam, ki uživajo mnogo, mnogo večje stalne plače. O svojem času vložene spomenice ne smejo ostati le mrtve črke, tudi če so se v deželni upravi namestile druge osebe. Če ni podlage za juridično izvedbo tega perečega vprašanja, pa naj se najde katerikoli način, da se učiteljstvo reši splošnega pomanjkanja in črne gluđu. Ne zadostujejo torej draginjske doklade iz državnih fondov; dežela mora poskrbeti za zboljšanje stalnih učiteljskih prejemkov, če hočemo, da se bo učiteljstvo še dalje posvečalo v polni meri razvoju in napredku šole!

Gospod deželni upravitelj je obljubil obema predsednikoma, da bo do juridične izvedbe tega reš mignega vprašanja skušal izposlovati na Najvišjem mestu naredbo, s katero se bo zboljšalo gnotno stanje učiteljstva v zahtevani meri za vsako leto posebej.

Predsednika sta tudi na namestništvu urgirala nakazilo določenih državnih draginjskih dokladov. V Pulji in Rovinju mislijo menda, da se učiteljstvu ne godi tako slabo, ker do danes namestništvo še ni prejele od tam izkazava tamošnjega učiteljstva. Čim se to zgodi, se denar nakaže — in to lahko že danes ali jutri — za sedaj le v izmeri 75%; najvišja rubrika prejme torej 3042 in ne 4056-K. Toliko Vam sporoča predsednik Jos. Valentič.

Nekaj pripomb

k »Izpreminjevalnim predlogom« vladnega zakonskega načrta o reformi učiteljšč.

Ugleden slovanski šolnik je poslal k »Izpreminjevalnim predlogom« vladnega načrta o reformi učiteljšč itd., priobčenim v prilogi »Učit. Tov.« z dne 26. julija t. l., naslednje svoje opazke:

K § 4.: Zakaj se zahteva za sprejem na učiteljšč »glasbeni poslužb«, na drugi strani pa »v oziravrednih slučajih deželnošolska oblast lahko do-